

СТАНОВИЩЕ

**на ст.н.с. д.ф.н. Радосвет Коларов
за дисертационния труд на Камелия Светлинова Спасова
„Събитие и пример в порядъка на дискурсите за литературата.
Проблемът за образцовата творба”**

Всичко в тази дисертация е неочаквано и нестандартно – изборът на темата, композицията - подредбата на изследваните автори не хронологически, както е очаквано - от Платон към Аристотел, а обратно, от Аристотел към Платон, асиметрията, както в обема на главите, така и в разпределението на очаквани теоретични акценти, изоставяне на традиционния и най-прекият път на аргументация и избиране на обиколния, но създаващ солидна теоретична база път.

Дисертацията е писана сякаш с ясното съзнание, че може и да не угоди на никакви общоприети критерии и правила, постановяващи доброто качество на един такъв труд, нейната задача е била по-сериозна - да реши собствените си проблеми, вземайки, когато се налага, нестандартни решения. Зад този нрав на дисертацията стои изследователско самочувствие, готовността да се понесат рискове.

Тема на дисертацията е боравенето с литературни примери във философски и теоретични дискурси. Мислейки за образцовата творба, Камелия Спасова се връща към образа в класическа Гърция. Тя подлага на внимателно четене „Реторика” на Аристотел, за да възстанови теоретическите основания на позанемарения от тълкувателите на философа термин „пример”, като изследва напрегнатата му, обратима връзка с термина „ентимема”.

В работата си дават среща съчинения на Платон и Аристотел, в които се използват примери и трудове на модерни философи като Мишел Фуко, Жак Дерида, Томас Кун, Ален Бадиу, Джорджо Агамбен, Джудит

Бътлър и др. , минавайки през посредничеството на авторитета на Хегел, Кант, Лакан и пр. Това засрещане се извършва чрез нестихващата интерпретация на литературни творби, дадени за пример в класически текстове – свойство на творбата да не се подчинява на закона на надредния дискурс, както е добре казано, „да поражда винаги бунт и остатък”, потенциалът ѝ да не може да бъде докрай редуциран и генерализиран. В проследяването на този бунт и остатък в интерпретациите на „Илиада”, „Антигона”, „Едип Цар”, както и в разкриване на тълкувателния потенциал на „Апология на Сократ”, „Федон” и „Федър” Спасова показва завидна ерудиция, преброждайки обширна теоретична литература и умение да представи логиката на дебата, включвайки и българската хуманитарна сцена.

Дисертацията излъчва компетентност – в боравенето с трудни текстове на древногръцката философия, с математическа логика, с модерни философски теории. Тя се отличава с концептуална плътност – ярки формулировки, умението да се градят типологии, да се нюансират термини, (включително с въвеждането на собствен термин – “дедуктивно вклиняване”), умение да се води аргументирано научен спор, напр. с възгледите на Ирен Харви.

В своята работа Камелия Спасова се придържа, предвидимо, към една епистомелогия на нерешимостта, двупосочността, обратимостта, подривността, която не долюбва закръглящата, оцелостяваща генерализация. Напр. при ентимемата се открива имплицитно действащ индуктивен механизъм, както и обратно - в примера се задейства имплицитно дедуктивно транспониране, примерът може да препотвърди правилото, но и обратно може да го „суспендира”, изключителният пример „актуализира потенциала на всеки пример да стане събитие, но от друга страна потенциала на изключението да стане парадигматичен случай”.

Тези взаимни огъвания или, както е казано „осуквания” на корелативни двойки понятия се напипват и проследяват на много страници в дисертацията.

За изработването на образцовостта на творбата дисертацията предлага два модуса: първи модус – творбата сама се посочва за парадигматичен случай, предлага както своята единичност, така и своята парадигма, при втория модус творбата е обявена за образцова от надредния дискурс, онагледява теоретична постановка. Първият модус е наречен „манифестен” и той е характерен за Платон, а вторият - образцов и поема санкциите на Аристотел и други мислители след него. Симпатиите на авторката са към първия тип. Намирайки типологията на образцовата творба за евристична, имам възражение срещу употребата на думата „образцов” освен в надредния термин „образцова творба” още във видовия термин „образцов модус”. По тази логика „манифестният модус” ,имащ друго видово качество, се изключва от понятието „образцова творба”.

Два от ключовите термини в заглавието „събитие” и „пример” са представени и оползотворени асиметрично. Основният концепт на дисертацията е “пример” и за мен по-естественият ред в заглавието би бил „Пример и събитие...”. Събитието се появява като теоретичен проблем точно в средата на дисертацията – в доста обширното представяне на възгледите на Агамбен за изключителния пример, който обявява „както точката на събитието, така и цялата паридгма”, „постулира своя закон”. Събитието задава ексцесивността, която чрез принципа на аналогията посочва и целия клас. Изглежда понятието „събитие” не върши работа при „Илиада” и „Антигона”. Но не бихме ли могли да наречем събитие „нормозадаващия образцов етически акт”, който извършва героинята на Софокъл? В коментара на „Апология на Сократ” и „Федон” от Платон е казано , че Сократ се самопосочва като пример, произвеждайки образцовото

през събитието като „непредвидимо, неочаквано, безпримерно”. „Безпримерното е чудовищният дефект, който поражда събититето като вписване отвъд традицията”. Но тогава в какъв смисъл са „събитийни”, както са назовани на с. 250, отклоненията от логоса и митовете във „Федър” на Платон, явяването на „философско терминологичното през образността на литературното”? Признавам, че за мен употребата (или неупотребата) на водещия в заглавието термин „събитие” не винаги е ясна.

Дисертацията на Камелия Спасова е научен труд, ако мога така да се изразя, с „характер”. Залагайки на субверсивните енергии в дискурса и насочвайки част от тях върху себе си., тя решава нетрадиционни задачи, справя се със сложна теоретична проблематика.

Тя представя модерно научно изследване, чийто език се отличава с богатство и пластичност и с онази като че ли неизбежна маниерност, която се наблюдава в писането на изкушените от философския дискурс.

Убедено представям положителния си вот за удостояването на авторката на дисертационния труд Камелия Светлинова Спасова с образователната и научна степен „доктор”.

18 декември 2011

(ст.н.с. д.ф.н. Радосвет Коларов)